

Aluesuunnittelu / Eija Hasu

Siuntion kunta / rakennusvalvontapäällikkö Patrick Köhler

Lausuntopyyntö 2.8.2024 / sähköposti 12.9.2024

**Lausunto suunnittelutarveratkaisuhakemusta sekä poikkeamislupahakemuksesta osoitteessa
Bäcksintie 347, Siuntio, 755-408-9-15**

Exilion Tuulihankkeet Ky hakee suunnittelutarveratkaisua Siuntioon kiinteistölle 755-408-9-15 rakennettavaksi suunnitellulle maa-asenteiselle aurinkosähkön tuotantoalueelle.

Uudenmaan liitolta on pyydetty lausuntoa 30.8.2024 mennessä, jonka liitto on toimittanut kuntaan. Sittenkin kunta on päättänyt kuuluttaa hankkeen ja asettaa aineiston nähtäville 13.9.-10.10.2024. Siuntion kunta on tiedustellut lausunnon 30.8.2024 mennessä jättäneiltä tarvetta muuttaa lausuntoa. Lausunto on sovittu annettavaksi 10.10.2024 mennessä.

Uudenmaan liitto antaa muutetun ja täten edellisen lausunnon korvaavan lausunnon.

Perustiedot

Aurinkosähkön tuotantoalue sijaitsee Siuntiossa, noin 12 kilometriä luoteeseen Siuntion keskustaajamasta. Kohdekiinteistölle suunnitellun aurinkosähkön tuotantoalueen koko on noin 76,9 ha. Alueelle suunnitellun aurinkopuiston teho on noin 61 MWp ja keskimääräinen sähköntuotanto on noin 66 GWh vuodessa.

Kohteeseen suunnitellaan ja rakennetaan maa-asenteiset aurinkopaneelitelinet aurinkopaneeleineen ja sähköverkkoon liittymiseen vaadittavat muuntamot sekä sähköasema. Muuntamot vertautuvat kooltaan ja ulkonäöltään merikontteihin. Rakennettavien muuntamoiden tarkempi määrä ja koko tarkentuu, kun kohteen tekniset ratkaisut valitaan. Aurinkopaneelitelinet asennetaan itä-länsi suuntaisiin riveihin ja aurinkopaneelit suunnataan suoraan etelään tai lounaaseen. Aurinkopaneelit ovat 30 asteen kulmassa maanpintaan nähden.

Aurinkopuisto koostuu kokonaisuudessaan noin 87 000 aurinkopaneelistä ja 1622 telineestä. Hankealuetta on tarkoitus hyödyntää hybridikäytössä uusiutuvan energian tuotannossa sekä laidunnuksessa.

Hakijan mukaan aurinkovoimalat luvitetaan tällä hetkellä yleisesti suunnittelutarveratkaisuilla, koska kuntakaavoissa ei ole otettu rakentamismahdollisuuksia huomioon. Suunnittelutarveratkaisussa katsotaan paikan edellytykset rakentamiselle, mutta itse rakentamiselle tulee hakea vielä uusi lupa.

Kaavatilanne

Yleiskaava

Alueella on voimassa Länsi-Siuntion oikeusvaikutteinen osayleiskaava (hyv. 1995, vahv. 1996), joka on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi (MRL 32§). Osayleiskaavassa alueet on merkitty maa- ja metsätalousalueena (MT-1, MT-2) ja maa- ja metsätalousvaltaisena alueena (M-1, M-2). Hankealue sisältyy osayleiskaavan kulttuurimaiseman merkinnän ohjeelliseen rajaukseen (km), jonka määräyksen mukaan ”alueen merkintä on ohjeellinen ja koskee kulttuurihistoriallisesti arvokkaita alueita. Ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suoritettaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei alueen maisemallisia, kulttuurihistoriallisia tai luonnonolosuhteista johtuvia arvoja vaaranneta tai heikennetä.”

Maakuntakaava

Suunnittelualueella on voimassa Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava (hyv. 25.8.2020, lainvoima 13.3.2023), joka kuuluu Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuuteen.

Hankealuetta tai sen välitöntä läheisyyttä koskevat seuraavat maakuntakaavan merkinnät:

- Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (Degerbyn - Pikkalanjoen - Palojoen kulttuurimaisema)
- Natura 2000 -alue (Siuntionjoki)
- Vedenhankinnan kannalta arvokas pintavesialue (Kirkkojoki)
- Voimajohto (Virkkala-Kopula 110kV)

Lisäksi voimassa ovat yleiset suunnittelumääräykset, joista hankealueen kannalta keskeisimpiä ovat:

- Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja alueidenkäytössä on otettava huomioon alueiden arvokkaat ominaispiirteet ja turvattava luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön arvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkistettava viranomaispäätösten, inventointien tai rekisterien ajantasainen tieto arvokkaista alueista, kohteista ja yhteyksistä mukaan lukien alueiden ja kohteiden tarkemmat rajaukset.
- Laajat yhtenäiset luonnon- ja kulttuurimaisema-alueet tulee ottaa huomioon ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen, maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien elinkeinojen kehittämisen sekä luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön kannalta.

Laajojen, yhtenäisten rakentamattomien alueiden pirstomista ja pinta-alan pienentämistä on vältettävä erityisesti taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolisilla alueilla.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon Helsingin seudun viherkehän kokonaisuuden kehittäminen.

- Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon Natura 2000 -ohjelmaan kuuluvat tai siihen kuuluviksi ehdotetut alueet, turvattava alueiden yhtenäisyys, arvioitava suunnitelmasta alueelle kohdistuvat vaikutukset ja huolehdittava, ettei merkittävästi heikennetä niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on ehdotettu tai sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Suunnitelman vaikutukset ja hyväksymisedellytykset tulee arvioida siten kuin luonnonsuojelulaissa on säädetty. Vaikutuksia arviotaessa on otettava huomioon mahdolliset yhteisvaikutukset muiden suunnitelmien ja hankkeiden kanssa. Suunnittelussa tulee käyttää valtioneuvoston Natura-alueita koskeviin päätöksiin sisältyviä aluerajauksia sekä viimeisimpiä Natura-tietolomakkeita.
- Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä vesiensuojelua ja pyrittävä parantamaan vesien ekologista tilaa.
- Ilmaston kannalta kestävään energiajärjestelmään siirtymistä on edistettävä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä kestävää luonnonvarojen käyttöä, kierto- ja biotaloutta, uusiutuvan energian tuotantoa sekä hukkalämmön hyödyntämistä. Rakentamisessa tulee edistää kestävää maa-aineshuoltoa.
- Suunniteltaessa laajoja aurinkoenergian tuotantoalueita tulee alueet ensisijaisesti sijoittaa olemassa olevan yhdyskuntarakenteen ja sähköverkon liityntäpisteiden läheisyyteen ottaen huomioon ympäristön arvot ja reunaehdot.

Kun vallitsevaa kaavatilannetta tulkitaan, on kaikki voimassa olevat maakuntakaavat ja maakuntakaavamerkinnot huomioitava samanaikaisesti. Epäviralliseen kaavayhdistelmään voi tutustua osoitteessa: www.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavatvoimassa

Lausunto

Uudenmaan liitto kiinnittää lausunnossaan huomiota seudullisiin ja maakunnallisiin intresseihin. Liitto toteaa, että alueella on voimassa yleiskaava vuodelta 1995, jonka vuoksi liitto ottaa asiaan kantaa erityisesti valtakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön sekä luonto- ja ilmastovaikutusten näkökulmasta.

Syyskuussa 2024 on valmistunut Uudenmaan vihreän siirtymän hankkeiden maankäyttötarpeita koskeva selvitystyö, joka julkaistaan lokakuussa 2024. Työ on nostanut esiin selkeän tarpeen selvittää tarkemmin teollisen kokoluokan aurinkovoimaloiden sijoittamisen reunaehdot. Myös ympäristöministeriö valmistelee opasta aurinkovoimaloiden sijoittamisen ohjaukseen.

Liitto painottaa tässä lausunnossaan vihreän siirtymän hankkeiden kokonaisvaikutusten näkökulmaa: yksittäisenkin hankkeen kohdalla on seudullisella ja maakunnallisella tasolla arvioitava tunnistettuja ja mahdollisia kokonaisvaikutuksia.

Kulttuuriympäristö

Hankealue on osa valtakunnallisesti arvokasta Degerbyn - Pikkalanjoen - Palojoen kulttuurimaisemaa (VAMA) ja osoitettu maakuntakaavassa *Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue* - kaavamerkinnällä. Merkinnän suunnittelumääräyksen mukaan ”yksityiskohtaisemmassa alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot. (...) Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.”

Hankkeessa on laadittu kattava maisemaselvitys, jossa on kartoitettu ja analysoitu selvitysalueen maiseman ominaispiirteet ja arvot sekä arvioitu suunnitellun aurinkopuiston vaikutuksia niihin.

Selvityksen vaikutusten arvioinnissa tunnistetaan, että aurinkovoimalan perustamisella ei ole merkittäviä vaikutuksia maisemarakenteeseen, sillä voimalan takia ei tehdä maastonmuokkauksia, jotka vaikuttaisivat maiseman topografiaan tai vesistöihin. Selvityksen mukaan aurinkovoimalan rakentamisella on kuitenkin vaikutuksia maisematilaan ja maisemakuvaan. Näkyvimmat vaikutukset liittyvät selvityksen mukaan maiseman avoimuuteen ja tilallisuuteen sekä paikallisiin näkyymiin ja elementtiin niissä. Merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat Bäckstien pitkiin näkyymiin, erityisesti tien eteläpuolella.

Selvityksessä tunnistetaan, että aurinkovoimalan perustaminen valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle vaatii huolellista suunnittelua, jonka avulla negatiiviset maisemavaikutukset minimoidaan. Paneelit tulisi sijoittaa ensisijaisesti alueille, jonne näkyvyys on vähäisempi.

Liitto pitää tärkeänä, että maisemaselvityksissä tunnistetaan kattavasti keinoja minimoida negatiivisia vaikutuksia. Liiton näkemyksen mukaan maakuntakaavamääräyksen mukaisten valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisen toteutumiseksi on tärkeää, että maisemaselvityksen suositukset (selvityksen kohta 5.2.) toteutetaan mahdollisimman täysmääräisesti ja monipuolisesti, ja että ne huomioidaan myös myöhemmän vaiheen lupaedellytyksissä.

Voimalan sijoittelu ja maisemointiratkaisut edesauttavat aurinkovoimalan integroimista VAMA-maisemaan, ja suosituksissa esitetty monikerroksellinen pensasvyöhyke voi edistää luonnon monimuotoisuutta sekä osaltaan vesistön tilaa positiivisesti. Toisaalta hankkeen maisemaselvityksen reunaehtoihin on kirjattu hankkeelle minimikoko, lähtökohtana hankkeen kannattavuus. Näin ollen tämä raja-arvo on

ohjannut maisemaselvityksessä osoitettua paneelialueen rajausta maisemallisia tekijöitä enemmän.

Maakuntakaavan määräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot. Vaikka liitto pitää laadittua maisemaselvitystä hyvänä lähtökohtana tarkempaan suunnitteluun ja esitettyjä rajauksia monin paikoin perusteltuina, ei laadittu selvitys suunnittelutarveharkinnassa ole riittävä.

Koska valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen saattaa kohdentua useiden eri vastaavanlaisten hankkeiden intressejä, on hankkeen arvioinnissa tunnistettava koko valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen (VAMA) kokonaisuus sekä yksittäisten hankkeiden yhteisvaikutus.

Laadittua maisemaselvitystä tulisi näin ollen täydentää edellä esitetystä näkökulmasta. Kulttuurimaisema-arvojen vaaliminen edellyttää, että kukin hanke tuottaa selvitykset, jotka ovat vertailukelpoiset ja mahdollistavat kumulatiivisten vaikutusten tunnistamisen niin lähi- kuin kaukomaisemassa, suhteessa laajempaan VAMA-alueeseen.

Liitto kannustaa lisäämään selvitysaineistoon valokuvasovitteet tai vastaavat havainnekuvat suunnittelualan ratkaisusta ja keinoista vaikuttaa maisemallisiin negatiivisiin vaikutuksiin, myös muuntamoiden ja muiden myöhemmässä vaiheessa suunniteltavaksi mainittujen rakennelmien osalta. Siten mahdollistetaan eri hankkeiden vaikutusten vertailtavuus ja se, millä keinoin turvataan valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot.

Luontoarvot ja Natura

Hankealueen kautta kulkevaksi on selvityksen ”Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella” ([Uudenmaan liitto 2018](#)) tunnistettu maakunnallinen ekologinen yhteys, joka tukeutuu Siuntionjokeen ja sijaitsee joenvarren myötäisesti lounais-koillisuunnassa. Tämän yhteyden toimivuuden kannalta on hyvä, jos hankkeessa toteutetaan nykyistä leveämpi suojavyöhyke vesistölle luonnon monimuotoisuutta tukevalla tavalla. Uusimaa-kaavan yleismääräyksen mukaan ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja alueidenkäytössä on otettava huomioon alueiden arvokkaat ominaispiirteet ja turvattava luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön arvot.” **Tiedot maakunnallisista ekologisista verkostoista ja yhteyksistä tulee ottaa huomioon hanketta arvioitaessa ja mahdollisesti toteutettaessa.**

Ekologisia yhteyksiä on myös mahdollista tarkastella Uudenmaan liiton paikkatietoaineistolla, joka on saatavissa linkistä [Ekologiset verkostot | Avoimet aineistot](#).

Liitto pitää erittäin kannatettavana, että hankkeessa on tunnistettu keinoja luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämiseksi, kuten lampaiden laidunnus osana aurinkopuiston toimintaa ja alueen hoitaminen hyönteisrikkaina ruohomaina. Liitto kannustaa esitettyjen keinojen edistämiseen ja tarkempaan esittämiseen (kts. kohta Ilmastovaikutukset).

Natura 2000 -ohjelmaan kuuluvat alueet (Siuntionjoki) on otettava huomioon hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa. Maakuntakaavan yleismääräysten mukaan on turvattava näiden alueiden yhtenäisyys, arvioitava suunnitelmasta alueelle kohdistuvat vaikutukset ja huolehdittava, ettei merkittävästi heikennetä niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on ehdotettu tai sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Suunnitelman vaikutukset ja hyväksymisedellytykset tulee arvioida siten kuin luonnonsuojelulaissa on säädetty. Vaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon mahdolliset yhteisvaikutukset muiden suunnitelmien ja hankkeiden kanssa. Suunnittelussa tulee käyttää valtioneuvoston Natura-alueita koskeviin päätöksiin sisältyviä aluerajauksia sekä viimeisimpiä Natura-tietolomakkeita.

Hankkeen luontoselvitykseen sisältyvässä vaikutusten arvioinnissa todetaan, että vesistöjen suojavyöhykkeet hankealueen puolella tulevat olemaan nykyisiä leveämpiä ja hankealueen osalta lannoittaminen loppuu.

Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että jokiosuoksien varsille perustetaan maisemaselvityksen suositusten mukainen monikerroksinen pensasvyöhyke. On syytä vähentää ravinteiden ja kiintoaineiden valumista Siuntionjokeen ja tarjota ekologisesti toimivampi yhteys jokivarten. **Koska Uusimaa-kaavan yleismääräyksen mukaan ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä vesiensuojelua ja pyrittävä parantamaan vesien ekologista tilaa”, näkee liitto hankkeen tältä osin maakuntakaavan tavoitteita toteuttavaksi ja samalla syntyvää maisemahaittaa lieventäväksi.**

Ilmastovaikutusten arviointi

Hankehakemuksen johtopäätöksissä todetaan: ”Aurinkopuiston rakentaminen ei myöskään johtaisi vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai aiheuttaisi merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia.” Tältä osin liitto huomauttaa, että maakuntakaavan yleismääräysten mukaan ”Ilmaston kannalta kestävään energijärjestelmään siirtymistä on edistettävä”. Hakemusasiakirjoissa ei kuitenkaan arvioida hankkeen ilmastovaikutuksia. **Liitto katsoo, että hankkeen ilmastovaikutukset tulee tunnistaa ja esittää kattavasti.**

Liitto pitää hyvänä esitettyä hybridikäyttöä, jossa yhdistyy uusiutuvan energian tuotanto sekä laidunnus. Laidunnuksen laajuus tulisi esittää osana kokonaisvaikutusten arviointia. Liitto kannustaa tavoittelemaan hankkeelle pilotointitilastusta ja näkee, että laiduntamisen hyötyjä tuotaisiin esiin myös osana hankkeen ilmastovaikutusten arviointia.

Lopuksi

Maakuntahallitus on päättänyt käynnistää *Innovatiivinen vihreän siirtymän (ViSiO)* -vaihemaakuntakaavatyön. Osana työtä on syyskuussa 2024 valmistunut Uudenmaan vihreän siirtymän hankkeiden maankäyttötarpeita koskeva selvitystyö, joka julkaistaan lokakuussa 2024. Aurinkoenergian osalta on tarkoitus selvitystyötä jatkaa vuonna 2025, osana ViSiO-vaihemaakuntakaavan selvityksiä.

Uudenmaan liitto toteaa, että VAMA-arvojen turvaaminen on tärkeää alueen käyttömuodosta huolimatta. Koska alue on pinta-alaltaan laaja, ja alueella sekä sen vaikutusalueella on merkittäviä arvoja, on Uudenmaan liiton suosituksena myös tälle teollisen kokoluokan aurinkopuisto-hankkeelle, että hankkeen toteutusmahdollisuudet tutkitaan asemakaavaprosessilla. Selvitysten riittävyys voidaan arvioida parhaiten asemakaavaprosessin kautta. Samalla voidaan varmistaa riittävyys myös vuorovaikutuksen osalta.

Juuri tällä hetkellä maakunnallisesti Uudellamaalla on lukuisia aurinkoenergiահankkeita, joista valtaosa kohdentuu jo maisema-arvoiltaan vähemmän herkille alueille ja ovat näin ollen maakunnallisesti katsottuna ennemmin edistettäviä.

Kokonaisuutena liitto suosittelee kuntaa pidättäytymään edistämästä VAMA-alueille kohdentuvien hankkeiden muutoin kuin kaavaprosessein. Yksittäiset suunnittelutarve- ja/tai poikkeamispäätökset eivät liiton näkemyksen mukaan mahdollista VAMA-alueiden edellyttämää kokonaisvaltaista suunnittelua ja vaikutusten arviointia, vaikkakin liitto näkee, että pitkällä ajanjaksolla uusiutuvien energiamuotojen edistäminen on ensiarvoisen tärkeää.

Mari Siivola
aluesuunnittelun vastuualueen johtaja

Jakelu

Siuntion kunta
Uudenmaan liitto / Kirjaamo

Tiedoksi

Uudenmaan ELY-keskus / Kirjaamo

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 7 pages before this page

Dokumentet inneholder 7 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 7 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 7 sider før denne side

Detta dokument innehåller 7 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende